

## Frågor samt försök till svar

Författaren till dessa rader får ibland frågor av specifik art – för några dagar sedan kom telefonledes ett par frågor som väl kan sägas ha allmänt intresse och därför redovisas på hemsidan (eftersom jag vet att det är spörsmål som alltid är diskuterade i diverse forum):

1. fråga om gevär m/40 kallades pv-gevär m/40 samt
2. något om utvecklingen av 8 mm ptr m/32

Mina försök till svar:

1. Jodå - Gevär m/40 kallades visst pv-gevär m/40 se utdrag ur Besiktningensbestämmelser för 8 mm pansarprojektil m/39, 8 mm sk ptr m/32 pansarprojektil m/39 Fastställda av KATD den 27/6 1942.

### Skjutprov nr 5 för färdiga patroner.

Per laddningsmaskin och skift uttagas 100 st patroner efter besiktning, vilka skjutas enl. nedanstående tabell.

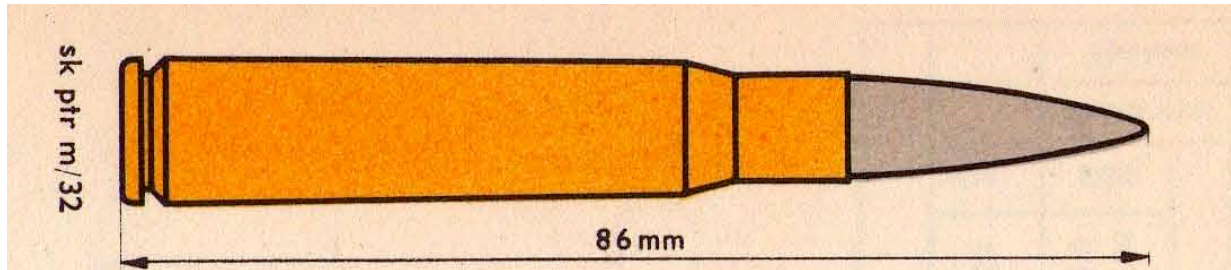
Antal skott	Patron	Vapen	A n m.
60	8 mm sk ptr m/32 pprj	ksp m/36	Skjutes i en följd
40		pv-gevär m/40	Skjutes på kortast möjl. tid.

Vid skjutprovet i ksp skall erhållas mjuk, jämn och säker funktion samt inga störningar orsakade av ammunition. Samtliga skott skola giva god rekyl och bra utkastning av patronhylsorna.

Vid skjutprovet i gevär få inga extraktionssvårigheter eller andra störningar orsakade av ammunitionsfel förekomma.

Uppfyllas ej fordringarna kan ammunitionen ej godtagas.

2. Att försöka ge en beskrivning av utvecklingen av 8 mm patron m/32, i det begränsade utrymme vilket står författaren till buds är inte så enkelt – för kaliberfrågorna under 20-och 30-talen var av väsentligt intresse och betydelse för de militära etablissemangen världen över.



Rysk-Japanska kriget 1904/1905 blev den stora scenen för den finare kalibern med nya erfarenheter inom terminalballistiken (slut- och sårballistiken). I Sverige likväl som annorstädes genomfördes under 1900-talets första decennier stort upplagda försök.

Mellan 1905 och en bit in på 1920-talet gjordes för svenskt vidkommande jämförelser mellan 6,5 mm kaliber samt 7,2 – 7,5 – 7,9 mm kalibrar – med resultat vilka skulle komma att ligga till grund för de 1931 utförda ammunitions- och kaliberförsöken. Nya tankegångar och rön hade också inhämtats genom överstelöjtnant de Laval, kaptenerna Nygren och Holmgren under en studieresa i oktober 1930 till främst Tyskland och Nederländerna.

1931-års försök syftade primärt till att göra en jämförelse mellan 6,5 och 7,9 mm kalibern för ksp m/14-29.

Tidigt hade konstaterats att 7,2 mm kalibern var väsentligt överlägsen övriga provade kalibrar. Dock fanns synpunkter på att det kanske bästa kalibervalet skulle kunna vara 7,9 mm. Kalibern hade under de tidigare försöken inte provats i en omfattning som var nöjaktig. Efter vittomfattande försök med olika prjkonfiguration och prjvikter kunde nu konstateras att 7,9 mm kalibern med 14,2 grams kulan var ett synnerligen gott val med dödande verkan (200 Nm anslagsenergi) på 3600 m.

I den rapport som avslöts Till Kungl. Arméförvaltningens artilleridepartement den 28 november 1931 sammanfattade kommissionen enligt nedanstående utdrag:

### Sammanfattning.

Undertecknade hava till uppgift att avgiva förslag till ammunition för ksp m/14-29 under förutsättning att för gevär och kg bibehålles 6,5 mm. patr. m/94.

Härvid må upprepas, att olägenheter äro ofrånkomliga vid användandet av två slags ammunition för infanteriets eldhandvapen och ksp vare sig det gäller en övergång till 7,9 mm. eller 6,5 mm. torpedammunition. Den nuvarande ammunitionens otillfredsställande verkan, i jämförelse med enligt ovan prövad, nödvändiggör emellertid en dylik åtgärd.

Skall man då vid val av ny ammunition för ksp föredraga 7,9 mm. eller 6,5 mm. torped?

Om man icke fordrar verkan över 2400 m., kan slutgiltigt förslag icke här framställas. Avgivandet av ett sådant förutsätter, att kulsprutans uppgifter och taktiska användning m.m. behandlas.

Om man fordrar verkan över 2400 m., är svaret utan vidare klart; 7,9 mm. ammunition med 14,2 gr.kula (V<sub>0</sub> c:a 770 m/sek.) bör väljas. Härvid föreligger dessutom tillfredsställelsen att med hänsyn till verkan hava utnyttjat befintlig vapenkonstruktion, m/14-29, så långt sig göra låter.

Bilaga IX utgör en sammanfattning av provade projektiler i 7,9 mm kaliber under 1931 års försöksskjutningar

Bil. IX.

Jämförelse

mellan de olika 7,9 mm. kulorna , grundad på under skjutningar vunna erfarenheter.

Anm. Vad nedan säges beträffande inträngningsegenskaperna gäller avstånd under 1200 m. Å större avstånd ha inga inträngningsskjutningar ägt rum.

17 gr.kula(väger 16,95 gr.)har godtagbar spridning å avstånd upp till c:a 1200 m., är instabil på 2400 m.,har höga  $\rho$ ,  $\psi$  och t-värden (=krökt bana), har stor anslagsenergi å stora avstånd, har liten inträngningsförmåga i trä men stor inträngningsförmåga i sand och jord, verkar mycket snabbt förslitande på pipan.

16,2 gr. kula(väger 16,25 gr.) har godtagbar spridning å avstånd upp till 1900 m.,har benägenhet till instabilitet, har mycket stor anslagsenergi å stora avstånd, har god inträngningsförmåga i trä, mindre god i sand och jord, verkar snabbt förslitande på pipan.

14,2 gr. kula(väger 14,25 gr.) har minsta spridning å samtliga avstånd, har dödande verkan (20 kgm. anslagsenergi) upp till c:a 3600 m.,är bäst i inträngningshänseende.

12,85 gr. kula (väger 12,875 gr.) har relativt liten spridning å avstånd upp till 2400 m., men har å 3000 m. avstånd synnerligen stor spridning( i höjd c:a 60 m. mot för 14,2 gr. kulan c:a 10 m.).Den torde ha dödande verkan å avstånd upp till c:a 3200 m.

8,4 gr. kulan(väger 8,4 gr.) har stor hastighet och kort skjut-tid å små avstånd. Den genomslår 6 mm. pansarplåt på 25 m. avstånd men har redan på 170 m. avstånd mindre verkan mot pansar än 14,2 gr.kulan. Dess hastighet avtager snabbt.

Tidigare , då försök ifrågasattes med 9 mm. kaliber, uppställdes den fordran, att en kula avsedd för kulspruta skulle ha dödande verkan (20 kgm.anslagsenergi) å 3500 m. avstånd.

Denna fordran uppfylles av 14,2 gr. kulan.

På ifrågavarande avstånd ha 17 gr. och 16,2 gr. kulorna större anslagsenergi och äro sålunda överkvalificerade, 12,85 och 8,4 gr.kulorna

mindre anslagsenergi och sålunda underkvalificerade.

Ur denna synpunkt är sålunda 14,2 gr. kulan bäst.

Även med frånseende av denna synpunkt framstår 14,2 gr. kulan  
i enlighet med ovan lämnade karaktäristik såsom den lämpligaste kulan  
för 7,9 mm. kaliber.

8,4 gr. kulan var från början avsedd som förebild för en specialkula, och böra försöken med densamma ev. fortsättas, då det gäller konstruerandet av en pansarbrytande spårljuskula.

*Claes-Göran Roos*